

Op de avond van 16 mei, daags voor de stembusgang, sprak Schermerhorn voor de radio. Had hij op 3 juli '45 van begrip voor de eisen der stakers getuigd, nu wees hij deze vierkant af. Vergeleken met de zomer van '45 waren, zei hij, de arbeidsvoorwaarden verbeterd, zodat de stakingen louter als een door de EVC uitgelokt prestigeconflict moesten worden gezien. Er zouden in de havens opnieuw vrijwilligers worden opgeroepen en dezen zouden de nodige bescherming krijgen, waarbij het kabinet, aldus de minister-president, in het uiterste geval niet zou schromen om ook het leger in te zetten.¹

Welk effect deze dreigende taal op de verkiezingsuitslag heeft gehad, kan niet nauwkeurig vastgesteld worden – vergelijkt men evenwel die uitslag met de peilingen van de publieke opinie die er aan voorafgingen (daarover straks meer), dan is het niet onaannemelijk dat Schermerhorns toespraak eerder de CPN dan de PvdA ten goede is gekomen.²

★

Voordat wij die eerste naoorlogse stembusgang behandelen, hebben wij nog over één onderwerp te schrijven: de ontwikkelingen op het gebied van de radio. Wij doen dit mede daarom omdat dit bij uitstek het gebied is geweest waarop na de algemene verkiezingen vaststond dat de 'vernieuwing' zou mislukken.

Radio

Opnieuw is het nodig dat wij eerst enkele in vorige delen vermelde feiten ophalen.

Het Nederlandse radiobestel droeg een geprononceerd verzuild karakter – in 1930 was de zendtijd aldus verdeeld dat aan de Avro, de KRO,

¹ Er zijn toen inderdaad naar Rotterdam en Amsterdam troepen gezonden, naar Rotterdam ook vijfhonderd marechaussees met 20 gevechtswagens. De havenstaking in Rotterdam werd het langst volgehouden: zij werd pas begin juli beëindigd; het enige dat de Eenheidsvakbond toen had weten te bedingen was dat tegen de stakers geen strafmaatregelen zouden worden genomen. ² In juni zou bij een peiling van de publieke opinie blijken dat een staking door 22% van de ondervraagden werd goedgekeurd. Afgekeurd werd zij door 78%.